

El Test de Turing

Eduard Muntaner Perich

Quan sona el despertador a les sis del matí, els ulls de l'Amrita ja porten una estona oberts, el jet-lag a penes l'ha deixat dormir. Avui és 23 de juny, un dia marcat en vermell a la seva agenda des de fa mesos.

Al taxi, de camí envers la Universitat de Manchester, es dedica a mirar curiosa per la finestra. És el primer cop que visita la ciutat, però el que veu perd interès ràpidament quan torna a focalitzar la seva atenció en l'esdeveniment que l'ha dut a Manchester.

Fa sis mesos que la doctora Amrita Ivey fou seleccionada per formar part d'un comitè d'investigadors que participaran en l'activitat estrella de l'homenatge previst per aquest matí: el famós Test de Turing.

Avui, 23 de juny del 2012, fa exactament cent anys del naixement d'Alan Turing, brillant matemàtic, unànimement considerat com un dels pares de la Informàtica i la Intel·ligència Artificial. El 1950 Turing havia proposat un test per a poder discernir, en un futur, si una màquina era intel·ligent o no. El test consistia a tenir una persona en una habitació comunicant-se a través d'un terminal, amb un ordinador i una altra persona situats en un altre lloc. L'ordinador passaria el test, i seria considerat "intel·ligent", si després d'unes quantes preguntes l'entrevistador no fos capaç de decidir quina de les dues converses estava tenint amb un ordinador i quina amb una altra persona. La idea tan provocadora darrera d'aquest test generà un profund debat filosòfic.

L'Amrita està entre els tres científics que durant aquest matí s'aniran alternant amb l'objectiu de fer preguntes a tres terminals, formats simplement per un teclat i una pantalla cadascun. Darrere de cada terminal pot haver-hi un ordinador equipat amb un sofisticat programa de conversa, o una persona seleccionada secretament per l'organització, i se sap que com a mínim hi haurà un ordinador. En aquesta versió del test, tindran deu minuts per a fer preguntes a cada terminal i, després d'això, hauran d'emetre el seu veredict, humà o ordinador, per a cadascun d'ells. En l'improbable cas que algun ordinador aconseguís enganyar als tres experts, seria considerat intel·ligent. Per suposat, entre la comunitat científica hi ha consens en creure que això no passarà. Es tracta tan sols d'un sofisticat passatemps per retre homenatge a Turing. Resulta obvi per a tothom que encara s'està molt lluny de construir una màquina intel·ligent.

En arribar al campus principal, l'Amrita roman palplantada uns segons davant del flamant Alan Turing Building. Al creuar l'entrada ensopega amb un home que per la seva indumentària sembla sortit del segle passat. No pot clissar la seva cara, però sent un tímid «Perdoni» just abans de veure'l allunyar-se ràpidament. Per algun motiu que no arriba a copsar, la topada amb aquest home li provoca una estranya sensació, com de vertigen.

A la sala d'actes ja està tot preparat. Dalt d'una tarima hi ha els tres terminals, i per sobre, tres pantalles gegants on s'aniran projectant les converses.

L'Amrita saluda uns quants col·legues investigadors, fa un cafè i seu a la primera fila, repassant mentalment, i per enèsima vegada, les preguntes que farà per mirar d'esbrinar el més ràpid possible qui s'amaga darrera de cada terminal. Finalment, després de l'avorrida benvinguda institucional i de la conferència inaugural, arriba el moment més esperat de la jornada.

Els tres científics escollits per a l'ocasió pugen a la tarima i seuen davant dels terminals, donant l'esquena al públic. A la Dra. Ivey li toca el terminal número 1.

—Hola, com et dius? —escriu ella tan bon punt el cronòmetre s'engega.

—John Vang, i tu? —és la resposta que apareix al monitor.

—Em dic Amrita Ivey —contesta la doctora, que ja esperava una rèplica d'aquest estil—. Perdona que em salti les formalitats, però em podries dir on ets ara mateix John?

—A prop teu, tot i que suposo que això ja t'ho imaginaves.

—Home doncs sí, però el que jo imagini té poca importància. I tu? Què imagines ara mateix?

—Doncs imagino que no acabes d'entendre què està passant aquí i ara —escriu amb celeritat en John—, però és normal.

—Aquesta sí que és bona —l'Amrita somriu davant la pantalla—. Suposo que no infringeixo cap norma si et dic que intueixo que ets una persona. Però deixa'm seguir-te el fil. Què està passant aquí i ara?

El monitor de la doctora es queda en silenci, al contrari que l'auditori, on hi ha un bon xivarri. La gent del públic també juga a endevinar qui s'amaga darrere dels terminals.

—Passa que t'estem fent un test Amrita —contesta en John.

—Caram, pensava què era jo qui te'l feia a tu. Això sí que és una sorpresa.

—Ja ho veus, les coses no són sempre com esperem que siguin.

—I doncs, quina classe de test m'esteu fent? —escriu divertida la doctora seguint-li el joc.

—És un assumpte delicat. No sé com dir-t'ho sense provocar-te un xoc. En aquest punt l'experiment sempre fracassa.

—Ara sí que em deixes intrigada. Pots dir-me el que vulguis John, ara ja tinc clar que ets una persona.

—Evidentment que ho sóc, tot i que si fos una màquina estaria programada per mentir-te, no? En tot cas, la pregunta te la faig jo a tu. Ets una persona o una màquina Amrita?

En aquest punt la Dra. Ivey es gira enriolada cap al públic. Molta gent somriu, i rep mirades còmplices dels seus col·legues.

—Sóc una persona John, igual que tu.

—Veus, aquí és on t'equivoques. Jo sóc una persona, però tu no.

—Em sembla que la conversa comença a ser surrealista, però com que encara ens queden cinc minuts, digues John, si no sóc una persona, què sóc exactament?

—Ets una intel·ligència sintètica, creada artificialment. Vius dintre d'una simulació, i encara que creus que tens trenta-set anys, la realitat és que només tens uns pocs mesos de vida, tots els records anteriors són falsos, creats expressament per a tu.

—Ha ha ha! Molt divertit, sens dubte és una broma molt apropiada per avui, el públic estarà encantat.

—No hi ha públic Amrita. Tot el que veus, sens o toques pertany a la simulació. Sé que no et podré convèncer fàcilment.

—Veig que no et rendeixes —escriu la doctora seduïda pel joc—. D'acord, si ho entenc bé, tot el que he considerat real des que vaig néixer no ho és. Suposo que com a mínim podràs donar-me'n una prova.

—Sí, això és senzill de fer. Ho he fet altres cops. El problema és la teva reacció quan finalment ho entenguis. Però si avui n'estem parlant és precisament per esbrinar-la. Et fa res girar-te i mirar el públic? Hi veus algú que et cridi l'atenció?

L'Amrita es gira encuriosida per la petició. S'adona que el públic resta en el més absolut silenci, i que tothom la mira. Els seus col·legues ja no somriuen. La sala, abans poc il·luminada, ara és plena de llum natural, fins al punt que quasi enlluerna. Ben bé al mig de la platea hi ha algú que destaca per sobre de la resta. És l'home amb el que ha ensopegat a l'entrar a l'edifici. Aquella cara, aquell cap enclenxinat i aquella vestimenta anacrònica li resulten estranyament familiars. De sobte s'adona de qui és i per un instant gairebé es mareja. Al bell mig de la sala hi ha l'Alan Turing mirant-se-la impertèrrit.

—Ha ha! Molt graciós —diu la doctora en veu alta— una broma increïble, la disfressa és perfecte, però us heu pres massa molèsties només per enganyar-me!

—Dra. Ivey, hauria de continuar la conversa que estava mantenint —diu sobtadament el misteriós Alan Turing amb una veueta que a penes seria perceptible si no fos perquè l'auditori segueix en silenci absolut.

L'Amrita torna a sentir una sensació semblant al vertigen, i s'adona que el seu pols s'ha accelerat molt. Torbada per aquell silenci i amb la ment gairebé en blanc es gira cap al monitor.

—No hi ha disfresses Amrita. Vius en un món virtual, podem introduir qualsevol cosa dins la simulació, fins i tot a l'Alan Turing.

—Això ja no té gràcia, us demano que pareu si-us-plau —diu en veu alta la doctora, que s'ha aixecat i torna a mirar al públic. Però ara hi ha tanta llum que a penes distingeix les cares.

—Seu Amrita —ordena en John des de la pantalla—. Veig que necessites més proves. Suposàvem que si et donàvem coneixements d'Intel·ligència Artificial aquest procés seria menys traumàtic, però no hi ha antecedents, només és una hipòtesi. Si no t'haguéssim creat com podria saber jo que el primer any a la universitat vas copiar a l'examen d'Àlgebra? O com sabria que tens dues pigues quasi simètriques als turmells? O que aquesta nit has somiat amb la teva àvia de Chennai?

L'Amrita ja no veu res, la llum la cega absolutament, només sent la veu d'en John, barrejada amb la de la seva pròpia consciència. Intenta pensar però no pot. Tot, incloent el món que sent, així com ella mateixa, el testimoni d'aquest món, tot és u.

—Amrita, em sents?